

VADÁSZ- ÉS VERSENYLAP.

Szombat, april 30.

12. SZ.

Harmadik évfolyam 1859.

Magyarhoni vadászatok.

HUNTING IN HUNGARY czim alatt Whyte Melville ezredes a „Sporting Review“-ban terjedelmes cikket közölt, mellyben főtí vadászélményeit irván le, ezekről s általában hazánkról olly szépen emlékezik, hogy e különben is jeles cikknek lapjainkba átvételét már csak azért is korszerűnek tartjuk, mert örvendetes bizonyosságát adja annak, miszerint akadnak mégis nemzetéletünknek méltányos ismertetői a külföldön akkor, midőn a német Gründlichkeit honunkat Európa térképén nem találja meg, vagy nevetségig képtelen dolgokat fog reánk s annyira nem ismer, hogy — mint ezt minap egy tudós német lap tevé — a magyar pusztáknak bajor kivándorlókkal népesítését azért sürgeti, hogy Magyarország hadképes (kriegstüchtig) népre tehessen szert! Miután pedig mi, akár viszonyaink-, akár a kevésbé menthető vis inertiae miatt Európának „néma gyermekei“ vagyunk s így nem egy bárgyu otrombaságot zsebre kell dugnunk: jól esik legalább annak tudása, hogy Britannianak egy olvasottabb folyóirata helyes fogalmakat terjeszt hazánkról s ennek olly képét nyújtja, melly minket kivált a sportkedvelő angol előtt kedvező világításba helyez. Whyte ezredes cikke kiválólag a sport- s különösen a főtí lovasvadászatok körül forog ugyan, de közben elszórt észrevételei elégségesek annak feltüntetésére, hogy műveltségünk foka európai színvonalon

nalon áll, hogy mint nemzet különálló faj vagyunk és saját anyanyelvvél birunk, nem pedig — mint ezt németországi szomszédaink nagy része hiszi — hogy csak nevünk magyar, de azért a német az anyanyelv; míg a kissé jobban értesült viszont csak azt bámulja, miért ragaszkodunk mi nemzetiségünkhez olly makacsul, midőn egy nagy és dicső Németország fiai lehetnének!

E cikk elejét lapjaink jelen évi folyamának 1-ső számában, a „Külföldi levelek“ rovatában közlöttük már s most ott vesszük föl a fonalat, hol Whyte Melville az angol és a magyar vadászterek közt húz párvonalat, ez utóbbinak ama körülményből származó előnyére, hogy itt nincs annyi gát és sövény s nincs annyi juhnyáj és csorda, melly a vadbüzt rontsa — mint Angliában.

* * *

Magyarország síkjain a falka úgy fut, mintha a róka farkához volna kötve s az utána lovaglóknak nem kell egyébre fordítani figyelmüket, mint a haladás gyorsaságára. Kivéve egy-egy ritkán előforduló árkot, az egész vidéken alig van sövény s egyéb akadály és akár negyven (ang.) mértföldnyire lovagolhatni ugratás nélkül. Boldog ország! Boldogok, kik a keményen tartott telivér hátán bizton bátran száguldatnak s minden mozzanatát szemmel tarthatják a falkának, melly meteorként villan át a síkon! Nem így Angliában, hol a vadászterek legtöbbször a kutyákat csak fél szemmel lehet tartani s a másik szem alig elég arra, hogy előre és jókor megválassza a minduntalan útbaeső akadályok ama pontjait, hol az ugratás legezészerűbb.

Pest környékén Fót mellett, melly méltán nevezhető Magyarhon Melton-jének, tömérdek a róka s többnyire erős zsinórba futó állat. Leginkább kis, tiz-husz holdnyi nádas mocsarakban találhatók, mellyek egymástól távolacska esnek — s kénytelenek lévén élelmi tekintetből egy mocsártól a másikhoz vándorolni, a vidékkel jól megismerkednek. A legjobb futamok (run) egyike, mellyeknek e sorok írója valaha tanúja volt, egy társalgó teremnél alig nagyobb nádasból történt s szél ellenében szünet nélkül 45 perczig tartott. E futam után egy magyar főúr — kimerülésig lovagolt angol telivér ménjéről leszállva, nemzetében rejlő költői érzékkel jegyzé meg, hogy — „e negyvenöt percz ugyanannyi arany fővenyszem volt élte homokórájában.“

S mind e mellett mi az általános angol fogalom egy külföldi falkáról, vadászatról és futamról? Azt hisszük, hogy ez Magyarországon is ollyszerű, minőt például Compiègneben császári fény közepette láttunk? Képzelnék magunknak pompás reggelit; délutáni találkozást; egy sereg vadászkiüröt; pórázra fűzött nehéz véreb-falkát, melyet gyalogosok vezetnek; fényűzést az öltözékben; drága csótárral ékes lovakat; vadász-késsel fegyverkezett félelmetes lovasokat; bájos hölgyekkel telt hintókat a fasorok közt s nevető és tréfáló amazonokat szökdelő paripákon; szóval: egy circusszerű mulatságot, zenével, villás reggelivel, szépelgéssel s hazatéréssel fáklyavilágnál? Szó sincs illyesmiről. Képzelnék, hogy egy szép novemberi reggelen Pest jeles fogadóinak egyikéből, mely felséges királynénk nevét viseli, indulunk ki olly szándékkal, hogy egy rókavadásznapot élvezzünk — s azt hihetjük, hogy Meltonben vagyunk.

Mi angolok szeretjük nyomozni a rokonságot különféle nemzetek jellegeiben, szeretünk visszamenni az eredeti törzsig s ebből következtetni a rokon népek közötti hasonlatokra: de itt őszintén bevalljuk, hogy illy genealogiai tartózkodási pont hiányában teljesen megfejthetlen előttünk a magyar nemességnek angolszerű jelleme és szokásai.

Különösen büszkék ők származásuk tisztaságára, szeretnek dicsekedni a makulátlan magyar vérrel, mely nem talán más nemzetiség kifolyása, hanem azt vitatja, hogy már a vizözönkor is magyar volt — s mint a walesi gentlemanünk, ő is azt szeretné elhíttetni, hogy saját bárkával birt e catastroph idején. S az ethnologok erősítik is, hogy a magyar önálló faj. E szerint nincs semmi rokonság, mely hozzánk hasonlítását megfejtse, pedig e hasonlításnak okvetlen fel kell a vizsgáló előtt tűnnie. A magyar nemes a művelt angol gentleman minden kedvteléseit osztja, ugyanazon athletai sportnemeket űzi, arczán hasonló nyílt kifejezés ül, alkata szintolly kifejlett izmos; többnyire kitünő lovas és biztos lövész. Sőt még napját is angol módra osztja fel, a nagyobb rész beszél angolul s jövedelmét inkább saját birtokán saját földnépe közt költi, mintsem azt Párisban vagy Hamburg és Bâden-Bâden *Trente et Quarante* asztalain harácsolja el. Saját lakának körében, huszáros öltönyű cselédei közt azonban előnyösen tűnik fel; vadászni Poole készítette skarlátöltönyben jár s ehhez olly csizmát és nadrágot visel, mely azon itész szemének is tetszhetik, ki a Quorni vagy Cottesmorei falka után lovagló legcsinosabb habituék felett szokott szemlét tartani.

De hiszen mi Pestről lovagolunk ki egy szép vadásznapi reggelén, olly csésze kávé után, minőt csak keletehez közeledve ihatunk s mi talán a töröktől hátrahagyott örökség. Jó szivarral ajkaink közt (mert itt minden ember egész nap dohányzik) meglehetősen külsejű lóra ülünk, egy zsidó tulajdonára, mellynek ősei a mi angol Stud Book-unksban vannak feljegyezve s melly e szerint, Newmarketből bármily távol született és nevedkedett is, ép olly telivér, mint maga Eclipse s mi több, esetlegesen jó vadászállapotban van.

Pest utcáinak tiszta kövezetén, szép épületek és tarka boltkirakatok közt haladva, se kíváncsiságot se érdeket nem gerjesztünk: vadászöltönyünk, csizmánk, sarkantyunk olly megszokottnak látszik lenni a nép előtt, mint ama bájos hölgy öltözéke, ki villámló magyar szemével végig tekint rajtunk, de minden megbámulás nélkül, sőt — némi neheztelésünkre — teljes közönnyel fordul el tőlünk. Valamelly vidéki angol városban nagyobb feltűnést okoznánk — de hiszen nem is csoda, mert a két-szinű sorompót elhagyván, első a mit megpillantunk, néhány veres kabát, mellyek az utat szegélyező fák közül merülnek fel, mintha csak hon volnánk Angliában! Nem sokára ismét könnyű magyar szekér ér utól, négy sportsmannel rajta, kiknek skarlát gallérjaik kikukucsálnak a vízhatlan köpeny alól s kik aggódva nézvének fel az égboltra, angolul — valóban angolul — beszélgetnek a nap sportjáról. Honunkra emlékeztetnek illy szavak, mint *scent* és *country* és *a good fox*, habár a többi magyar, vagy francia nyelven legyen is mondva; honunkra emlékeztet a térdek közt tartott vadászostor s a szabályszerűen lekötött kalap.

Utunk pár festői külsejű falun visz át, fehér házikók és örökös ákácok közt, mellyeknek tollszerű könnyű lombozata olly jól illik a házak kissé keleties külsejéhez s a keleti Európában minden faluban kóválygó lúd-falkákhoz. Találkozunk egy fiatal lovon ülő lovással s felhasználva a birtokunkban levő néhány német szót, megkérjük őt, merre kell mennünk. Válasza rögtön elárulja benne az angolt s azt is, hogy kissé be van kapva a reggeli órák daczára. Fájdalom, hogy hazánkiai annyira szeretnek visszaélni a magyar bor bőségével! Mindamellett megtudjuk tőle, hogy „a gróf falkájának pompás futama volt tegnapelőtt“ és hogy „jó lesz sietnünk, mert a gróf rendkívül pontos szokott lenni.“

Ehez képest, folyvást szemmel kísérve a veres kabátokat, sietünk is s áthaladva egy ritkás erdőcskén, mellyben az itt sokkal hőbb sugarú

novemberi nap tetszős fényt és árnyalatokat vet, egy éjszak-amerikai tisztáshoz hasonló nyílt térre érünk ki — s im előttünk a falka a találkozás helyén.

Alig hihetjük, hogy külföldön vagyunk, annyira angol a jelenet minden része és színezete. Az angol falkár csinos szikár termete s arcán nemzetének és üzletének jellemzetes önbizalma; a két ostorász, kik magyarok bár, de főnöküknél is angolosabbak, beretvált piros arczaikkal s kifogástalan öltönyükben; a kerek arcú fiú a falkár második lován s a barna ruhás lovászok, kik urok pótlovaikat gondosan jártatják alá s fel: mindezen egyének olly jellemzetesek és természetesek, mintha Alken valamelly rajzából léptek volna elő. S aztán még a lovak — ezek mindenike épen olly állapot, minőt egy tizenhárom stone súlyú férfi Leicester-shireben örömezt lovagolna, kivéve a hatalmas Drivert, melly magát „a gróft“ viendi s mellynek nehéz súly alá termettigazi vadászló alkata bizonyítja, hogy megéri azt a háromszáz guineát, mellybe került; nyereg és kantár kétségbevonhatlan londoni készülék, sőt még a vadászpalczk is, melly kürtszerűen lóg le a balvállról s mellyet aztán Magyarország szívében ép olly keményen húznak meg, mint Barkby Holt vagy Waterloo Gorse mellett.

Korán jöttünk, a gróf még nem érkezett meg s így van időnk a kutyákat szemle alá venni. Szép külsejű s különösen egyenlő falka ez; e kopók alkatában feltűnő ama leirhatlan tetszőség, melly — kevésbé a valóságos symetriának, mint inkább a jó vérnek levén eredménye — nem fejezhető ki másképp, mint hogy „jól futóknak látszanak“ s ez olly tulajdon, melly kutyában és lóban egyiránt mutatkozik, az alkatra és termetre vonatkozás nélkül. Tüzetesen vizsgálva azonban őket, azt találjuk, hogy lábaik és talpaik kitűnők, szügyök mély, izmos alkatuk sok fáradságot kiállni képes, fejük ünnepeyesen vadászias s még a szukákén is ki van nyomva a rókakopó határozott éles szaglászata; farkuk kelletinél talán kissé nagyobb — s bár kan és szuka együtt hajt*), az egész falka még is szabályos és egyenlő. E nyílt vidéken tizenhat pár untig elég a róka megölésére; ennyi van jelenleg künn s a hon maradt másik tizenhat vagy tizennyolcz pár egészíti ki gróf Károlyi összes falkáját.**)

*) Col. Whyte Melville főtí élményei óta az ottani kopók kan- és nőstény falkákra osztottak.

**) Az utolsó vadászidényben 48 pár volt a létszám.

Szerk.
Szerk.

sok tiszta élénk fő s erős, tartós termet elárulja bennük a Pytchley ebőlből származást; és Charles Payne eljárása s ebőlkezelése ép olly ismeretes követett példány itt a magyar síkon, mint nálunk Angliában.

Tekintve azt, hogy a rókakopó itt ép úgy, mint más országokban, kivéve saját hazánkat, két ivadék után bizonyial elkoresosúl, méltán meglephet az, hogy illy jeles falka mutatható fel ezen éghajlat alatt, mellynek az ebfajra kétségkívül hátrányos a befolyása; — s valóban nagy gond és nem kis költség szükséges a hanyatló fajnak új vérrel való felfrissítésére. A beltenyésztés itt biztos romlásra vezetne s így két évenként legalább egyszer a legjobb angol ebőlakból válogatott új adalékot hoz a dunai gőzös főtí rendeltetésére. Illy nehézségekkel küzdve aztán természetes, hogy minden jó kopó nagy becsben áll s jaj az ügyetlen sportsmannek, ki valamelyikét letipratná! Olly szavakat fogna hallani, még pedig valódi angol hangzatúakat, mellyek — ha az illető esetleg angol volna — azt képzelte nék vele, hogy hon van, vagy ohajtatná, bár ott volna. Különben minden csupa udvariasság, szivélyesség és jó pajtáság. Hills a falkár, a mi sporthirű Jem Hills-ünknek közeli rokona, kiválólag jó modorú értelmes egyén. Falkári tehetségeiről alább bővebben fogunk szólni, addig is merítsünk tőle némi értesülést a magyarországi rókavadászat keletkeztéről és haladásáról.

A most lova lábainál pizsegő falka régibb, mint sok saját honunkban. Több mint húsz év előtt a jól ismert herczeg Eszterházy Pál vette azt, kinek — házasság útján legfőbb rangú angol családaink egyikével összeköttetésben lévő fia élénk érdeket talált a rókavadászati sportban, mellyet ő Anglia legjobb vadászterein gyakorlott már s mindent elkövetett, hogy atyja kopóit ép olly derék falkává alakítsa, mint ama minták, mellyeket ő Quorn, Cottesmore és Belvoir terein tanulmányozott. Ha időnként egy-egy utazó magyar Meltonben megjelent s magát a pázsitos fennsíkon és Leicestershire félelmetes sövényein át kitünteté, a bámuló Quorniták alig sejtették, hogy ő e szakban hon már hosszú iskolán ment át s hogy ő egy távoli országban, a hatalmas Duna partvidékén rég megszerezte már magának a kellő gyakorlatot s a vadászat iránti azon valódi buzgalmat, melly nélkül lehet ugyan valaki bátor és jó lovas, de egy róka utáni futamot végig vinni nem fog. Magyarország kitünő jó lovasokban soha sem szükölködött. Ezek közt foglalt helyet gróf Sándor is, kit rendkívüli vakmerősége s nyaktörő merényletei tettek híressé.

Maig is láthatók a grófnak vadásztéri mesés kalandjait képező metszetek s ezeknek egyikén ama híres ugrás, mellyel a gróf egy izben szekérbe fogott három lovat, más izben egy juhnyáját ugratott át. Azóta az Eszterházy, Károlyi, Wenkheim, Batthyány, Liechtenstein nevek eléggé ismertekké váltak Angliában s ezen urak egytől egyig éltek szebb napjai közé sorolják a rókavadászattal eltelteket. Ily környezettel hg Eszterházy kopói nem tarthattak elhanyagolástól, sem annak hiányától, melly a vadászatnak ép oly főkelléke, mint a háborúnak. A falka évről évre javult és szaporodott s midőn nem sokára „a zavarok után“ gróf Károlyi megvette azt, oly derék és tetszős falka volt az, minőt valaki jó kedvében csak ohajthat. A gróf, ki sok egyéb jeles tulajdonán és tehetségén felül ráadásul tökéletes sportsman is, figyelmét főleg a tenyésztésre fordítá, és vejének Pálffy grófnak segítségével, kinek vadász-képzettsége meghaladja az üzleténél fogva vadásztét is, oly derék népességű ebókat állított elé, hogy ezek látására magának Gooseynak is örült volna a lelke. Még nincs három éve, hogy a Pytchley kutyák akkori falkamestérének szivességéből új tenyészanyag vegyült a főtí kopók vérebe*) s e korszerű felfrissítésnek tulajdonítható, hogy a falka most a legmagasabb igényeknek megfelel. Nincs ebben egyetlen „közönséges“ (vulgar) állat s összeválasztásuk oly gondosan történt, hogy még valamely szín túlnyomósága is, például a fehéré vagy májsziné, el van kerülve, annak bizonyosságául, hogy minden nehézség- s a kopók eredeti hazájának távol-sága daczára is, a gróf a tökély lehető megközelítésére vágyik.

De im, a cselédség mozog s magok az éles szemű fülhegyező kopók is reá látszanak ismerni a kerekek ismeretes zörgésére, mialatt egy négyes fogatú nyílt hintó gördül a találkozási helyre, mellyből társaival kiszáll a gróf s legelőször is a mester szemével vizsgálja a kopókat. Jóllehet nem fiatal ember már, sőt olyan, ki a reá mért súlyos viszonyokkal bátran szembeszállt s azokat elviselni tudta is, gróf Károlyi még mindig bátor, tevékeny, határozott s jól itélni tudó lovas. Habár a sövények hiánya a hozzá hasonló súlyú vadásznak nem kedvező, miután így a haladás aránylag annál sebesebb s lovát megfosztja azon előnytől, mellyel a tökéletes vadászló sövényekkel elkerített téren bir : ugyancsak kemény roham legyen ám az, mellyben e gyakorlott veterán elmaradjon,

*) Taval ismét lord Northumberland kenneléből jött harmincz új darab.

ki, ha nem is menend ekkor az első sorban, ép olly örömmel nézendi ott száguldó barátait s ép úgy fog gyönyörködni a falka magaviseletében.

A vadászok most már teljes számmal vannak; mindössze hat-hét veres kabátos s egy-két zöld öltönyű, kik vasuton egy más távoli vadásztanyáról jöttek. A gróf üdvözli a társaságot, igazabban vendégeit, mert hiszen vendégszerető termei a vadászok számára őszinte szivélyességgel nyitvák — s Hillsnek jelt adva a lovas csapat egy hely felé indul, melly magyar, francia és angol szavak vegyületében mint „biztos rókarejt“ van jelölve.

(Vége követk.)

Horvátországi szalonkavadászat.

Lejárt a szalonkák ideje, nyugszik a vadász fegyvere, legfelebb ha időről időre egy-egy róka vagy kánya, vagy más kártékony vad irtása végett akasztjuk az vállunkra.

Ezen nyugság idejét, mellyben a vadász az ez évi alkalmas időjárásban mindinkább szaporodó vadnak örül s ennek megóvására vigyázó szemmel ügyel — ezen időt felhasználom a tavaszi szalonkavadászat eredményéről t. szerkesztő urat ama reményben tudósítani, hogy ez honunk vadászkedvelői előtt nem lesz egészen érdektelen. Legszebb eredményeket e részben Slavóniából hallottunk, b. Prandau és Jankovich Gyula gróf vadásztéereikről. Nem kevésbé szép eredménytek azonban a Horvátország messze terjedő erdőségeiben, különösen a gróf Erdődy-család jóságain tartott szalonkavadászatok is.

Múlt években Erdődy István gróf szives baráti meghívására én is gyönyörködtem a nevezett gróf jurjuvetzi uradalmában (Zágrábtól három óra járás) tartott szalonkavadászatokon. Sajnálom, hogy fel nem jegyeztem működésünk akkori eredményét. Csak annyit mondhatok, hogy a fáradságos vadászatnak sikere olyan volt, hogy fáradozásaink bőven valának jutalmazva; ha jól emlékszem, löttünk egy-egy időszakban négy-öt száz szalonkát, néhány rókát és egy vadmacskát. Ez többnyire husz-huszonöt napi vadászat eredménye volt.

A három Erdődy gróf testvér István, Lajos és Károly, mint szenvedélyes vadászok, ha csak lehetséges soha el nem mulasztják tavasszal és ősszel a szalonkavadászatokra Horvátországba rándulni, hol Károly gróf novimarhofi kastélyában összegyűlvén, onnan a nevezett vadásztérre, melly még egy napi járásra esik, együtt indulva, ott fáradhatlanul s az idő viszontagságait kevésbé tekintve, vas kitartással működnek. A szalonkavadászatokkal összekötve többnyire farkas- és rókavadászatok is rendeztetnek, mellyek eredménye nem kevésbé érdekes; esik többnyire négy-

öt farkas, harmincz-negyven róka. Ezenkívül ha az idő engedi, István gróf nem messze eső zselini uradalmába átrándulva, ott réczékre foly a vadászat. Illyenkor van mit löni, győzzön bár tölteni a vadász. Az elejtett de meg nem találtakat ide nem számítva, múlt évben 335 réczét lőttek néhány napi vadászaton.

Hogyha mindezekhez hozzá tesszük, hogy mindez legfelebb három heti működés sikere, el kell minden vadásznak ismernie, hogy érdekes, mulattató és jutalmazó ezen vadászat.

Ez évi tavaszi eredmény, más évi sikerekhez hasonlítva, csekélyebb volt, mi a korán beállott szép időnek és a grófok kissé elkésett összejövetelének tulajdonítandó.

Esett 265 szalonka, 21 róka, 1 vadmacska. Farkasokra, réczékre nem vadásztak. Taval a fenemlitett 335 réczén kívül esett 458 szalonka, 39 róka, 4 farkas.

A mi vidékünket oly kevés szalonka szerencsétlété az idén megjelenésével, hogy fáradozásaink legkevésbé sem valának jutalmazva.

Sz. Grót, april 22.

Ifj. gr. BATHYÁNY ZSIGMOND.

Levelek külföldről.

II.

Valencia, mart. 26. 1859.

Hol a kegyetlen és ravasz tettei miatt az arab évkönyvekbe vérbetűkkel jegyzett Cid először szerze magának kevéssé irigylendő hirnevet, midőn egy pezsgő életű mivelt iparos nemzetet tönkre tön — ezen várostól egy órai távolságra terjed a majdnem négyszöget képező albuferrai tó, téli időben — midőn más országok vizeit jég fedi, a madárvilág ezreinek menhelye.

Mart. 25-én napnyugta után érkezénk a tóéhoz hasonló nevű, halászgunyhókból álló faluba s ott töltök az éjt, melynek homálya nem szakadozott még, midőn mi hajnalelőtti 3 órakor vígan — olly vígan, mint ez magyar embertől a jelen időben kitelik — indultunk azon nádlepte leshelyekre, mellyeknek közepén hordókban lőnek elhelyezve a vadászok.

Napkelte előtt fél órával kiki helyén volt s csak hamar hallszék a tó minden irányában a halált vivő fegyverek ropogása.

A vadászhevélynek azonban erős vágytársaul túl fel a leirhatlan bájú látvány, melly a szemet bámulatra ragadja, midőn az éji égnek milliónyi fényparánya közt a ragyogását féltő hajnali csillag a kelő nappal küzd s ez végre a győzelmesnek halk méltóságával emelkedvén ki a tó medréből, éltető melegét a földre terjeszti s a percz előtt még holt környék arcának életet és színt kölcsönöz. Nyugattól éjszaknak — méhében márványt és ásványokat rejtő délczeg magas hegláncz emelkedik, hogy Valenciát rideg szelek rohamai ellen védje s annak egyszersmind farkatárul szolgáljon. A bérczek tövétől sűrű narancs, olaj, pálma, szeder s egyéb virágban álló gyümölcsfaerdőségek terülnek a tó partjáig, mellyeknek enyhe illatát

egész hozzánk hozá el a hajnali szellő. Kelet felől a közeli tenger hullámainak ábrándos moraja hallszott.

A természet ennyi bájai közt, hol a Mindenható gondos keze oly gyönyörű öszhangzatos műben mutatkozik, a „jobbratörekvő“ közelebb érve magát Alkotójához. Sok édes visszaemlékezés, hő ohaj és buzgó imádság váltakozott keblében — s merengéseiből csak az ébredő vizivilág zaja s a fegyverek dördülete kelté fel a vad lesőjét.

Déltájjig üldögélénk így, puskázva az elérhető. Eleget élvezvén, jelt adánk hajósainknak, kik értünk jöve sebesen evezének ki a part felé.

A vadászat módja a hazánkban gyakorlotthoz hasonló. A lövészek nád és zsombok közt foglalnak állást, míg esolnakon ide s tova cikázó halászok szünetlen egy helyről a másikra riasztgatják a vadat, nyugtot nem engedve s röpülésre kénytetve azt. A legjobb vadászidény december és január — ekkor esik legnagyobb mennyiségű vad.

E vadászat mindamellert hazánkéival épen nem mérkőzhetik, főkép mint az még néhány év előtt a Fertő partján, a messzire terjedő Hanságban, az ingoványos Zala mentében s a Tisza vidékén nem egy vadásznak nyújta élvezetet.

Hiányzik itt még e felett azon életrevaló edzett nép is, melly a sok sanyarú csapás daczára — „megfogyva bár de törve nem“ mai nap is ép testben, épebb lélekben s jobb kort várva remélni nem szűnik és míg anyanyelvét, nemzetiségét legfőbb kinese gyanánt ápolja, addig fiai emlékében is hiven őrzi jó jogát, ama buzditó jelszóval, hogy — „a haza minden előtt!“

Tágul keblünk, hevesebben lüktet ereinkben a vér, midőn e távoli földről hazánk kies vidékei tűnnek lelki szemeink elé s mélyen átérezve mondjuk a költővel :

Ha visszatérünk, boldogulva hon
Hadd lássuk népiünket virányidon!

Gr. SZÉCHENYI BÉLA.

A pesti handicap terhei.

	font		font
Pan idős.	106	Sultana 4é.	92
Madame Rachel 5é.	103	Maritorne 4é.	90
Frolic 6é.	103	Inheritess 4é.	90
Black Tiffany 6é.	100	Csinos (f. v.) 4é.	84
Zulu 5é.	100	Red Book 3é.	80
Lucca della Robia 4é.	100	Mamlasz 3é.	80
Fonsy 5é.	96		

Vadász-műszótár.

E lapok szerkesztőjének nézetével tökéletesen öszhangzó volt ama több oldalról vett felszólítás, hogy mielőtt a vadász-műszavak betürendbe sorozottan önálló füzetben jelennének meg, az egyes vadászati szakok műszavai e lapok hasábjain legyenek olly czélből közlendők, hogy a szakavatottak ezekre észrevételeiket elmondhassák, a hiányzókat pótolhassák, a más vidéken ugyanazon tárgyra vagy fogalomra használt tájszavakat beküldhessék és így a szerkesztőt egy lehetőleg teljes vadász-műszótár kiállítására képesítsék. E reményben s e kéréssel kezdem meg ezennel a főnebbi czimű rovatot az **agarászati** műszavakkal, mellyek legnagyobb részének gondos értelmezésében **Gulácsy Imre** úré az érdem. E szavak tiszai megyéinkben s az alföldön meglehetősen általánosak és egyértelműek; minthogy azonban Dunántúlról mindedig nem vehettünk e részben közleményt, ezennel felkérjük az ottani — valamint más, bármelley vidéki agarászokat is, hogy az eltérő vagy itt hiányzó kifejezések beküldésével a műszótárt gazdagítani sziveskedjenek.

Agarászat.

A bajgatni: elnevezése a gyöngébb rendű forgatásoknak (l. fordítás). G. I.

Ágaskodik a nyúl, midőn két hátulsó lábára állva szertevigyáz. (Kegelmachen.)

Átadni a nyulat: midőn az első agár megvágván a nyulat, az utána futó agárnak a nyúlhoz való felmenetelre s a vágáshoz, fordításhoz időt és különösen szabad nyílt tért enged. P. o. egy nyulat hajt elől az A agár, ezt követi hátrább a B agár. Az A vágást tesz a nyulon — a nyúl a vágást védeve, jobbra vagy balra szökik s futását ezen vonalban folytatja; az A midőn a vágást tette, nem sikerülvén a nyúl elkapása, nem tudván rögtön megállani és a futás irányát is jobbra vagy balra a nyúl után megváltoztatni, futását néhány lépésnyire, sőt ölekre is az első futási egyenes irányban folytatja, míg B agárhoz a nyúl — e némüleges hátracsapása által — közelebb esik: a B tehát ez új futását egy átmetszéssel vágja keresztül, míg az A egy tökéletes háromszeget kénytelen csinálni. G. I.

Átadta akkor is a nyulat az agár, midőn az A egyenes vonalban hajt, utána 15—30 lépésre jön a B, a nyúl azonban magától egy kör alakú futást kezd meg, ilyenkor a B már közelebb esik a nyúlhoz, mert ő egy átmetszést tesz a nyúl felé, míg az A-nak az egész kört meg kell futnia s így az A agár nyílt helyet, időt és szabad tért adott a B agárnak. Ez esetet, ha a tér a nyúl és a második agár közt 80, 100, 150 lépés, az első agárhoz szintén 40—50 lépés s a két agár nem egymásután, de oldalt fut, a nyúl pedig a hátulsó agár felé csinál körfutást: **reá hajlott** a nyul, kifejezéssel nevezzük. G. I.

Átvette: 1) midőn az átadás után a hátulsó agárból elsővé lett agár a nyúlhoz felmegy vagy legalább fel akar menni; 2) átvette mindenkor az egyik agár a másiktól a nyulat, midőn az átvevés nem elhajtással (lásd elhajtani) keresztültöréssel (l. keresztül-törni), magányos felhuzással, történik. G. I.

Átszárnyalják az agarak a nyulat, midőn ez megbukik s ők túlszaladnak rajta. (Somlyay Barsból.)

Bakdácslás a nyúl leglassúbb menése, midőn apró ugrásokkal lassan szökdécsel. Baktatás a nyúl gyorsabb, fürgébb menése, melly azonban még nem valóságos szaladás. (Hoppeln.)

Behúzta a nyulat: kevesebbet jelent, mint az érés, mert a behúzás csak annyi, hogy már olly távolságra van az agár a nyúltól, hogy azt mindjárt érheti, de még nem érte. G. I.

Belemaradt, leginkább olyan agárról mondják, melly a nyúl felkeltével reá rohan s a még készületlen nyúlön 2-4 vágást csinálván, azután mindüntalan távolabb-távolabb marad a nyúltól s többé be sem éri (l. érne). G. I.

Bemutatni, midőn a lovas a futó nyúl irányában mindaddig futtat, míg az agár a nyulat észre nem vette, fel nem ismerte, meg nem látta.

Beszámolt a nyúllal szoros értelemben azt teszi, mikor az agár elfogta a nyulat. De használják e kitételt akkor is, midőn az agár verve, vágva, fordítva hajtja be a nyulat a védpontig s ezen mütételét az agárnak ollyba számítják, mintha elfogta volna, beszámolt volna a nyúllal. G. I.

Billentett legkisebb neme azon érésnek, mit „csapott rajtával“ nevezünk. G. I.

Boeskorosúl a nyúl, midőn ázott talajon szaladva, szőrös talpaira sár ragad.

Borogatni: az abajgatásnál erősebb mütétele az agárnak a nyúl felett. G. I.

Bukik, megbukik a nyúl, midőn bokor alatt, gödröskében vagy gazban meglapul. (Sich drücken.)

Csapott rajta: nagyon kisszerű érés. G. I.

Derekalni a vágás és fordítás érteit kisebb mérvben foglalja magában, az rendesen csak a hajtás közepén, derekán történik, midőn az agár túlerővel bir a nyúl felett s nem csak jobbra balra változtatja meg a nyúl irányát, hanem minden ilyen érésnél vág is hozzá. G. I.

Egyesfogó agár (Solofänger), melly egymaga, segítség nélkül fogja el a nyulat.

Elcsellen a nyúl, midőn az üző agár előtt hirtelen megbukik, félre vagy visszaesap s elillan. (Rutschen.)

Elhajítódott tőle: minden agár, kisebb-nagyobb mértékben, midőn vág, fordít vagy kap, túlmegy, túlszalad a nyúlön. Ez a vágás perczében történik, midőn a nyúl a szenvedett vágást kikerülni akarva, jobbra vagy balra változtatja meg futása irányát. Az agár teljes hajtásban (Schwungban) lévén s nem úgy alkotva mint a nyúl, sem mint ez egy helybe megállani, sem pedig futása irányát egyszerre megváltoztatni — mint a nyúl — nem képes, az kénytelen, míg hátuljára teszi magát, mint a jó lovas lovát, néhány lépést az előbbeni egyenes vonalban tovább futni azon helytől s percztől, hol a vágást tette s — ilyenkor elesik. Ekkor mondják elhajítódott tőle. Ezen vágás és fordítás közben történni szokott elhajítódás némelly tüzes agárnál 6, 12, 20 lépésre is kiterjed, míg egy más agárnál csak 3-6 lépés s mindig nagy hátrány az agárra, mert ekkor nagyon átadja a

nyulat (l. átadni); általában véve pedig valahányszor a nyúl futását más irányban egyszerre változtatni kezdi, ott minden agár elhajtódik a nyúltól. G. I.

Elhajtott mellette: egyik legszebb élve s jelenete az agarászatnak s legnagyobb érdeme, túlnyomó tehetsége azon agárnak, melly ezt teszi a másik felett. Akkor mondják ezt, midőn a második agár — melly az elsőtől 5, 15, 20 lépésnyire hátrább fut, neki hevülve egy perez alatt felhajt az előtte levő agár oldala mellé, azt mint villám ott hagyja s reá megy a nyúlra. Hol díjas agarászatok vagy magánfogadások vannak, ott egy-egy illy elhajtást rendszeren két fordításba számítják ezen agárnak. G. I.

Elnyelte: ha egy a nyúl erejéhez képest hatalmas agár csak játék, mulatság kedvéért forgatja, veri a nyulat s mintegy készakarva nem kapja fel, de bizonyos ideig engedi szaladni, ekkor mondják elnyelte, meg kitette. G. I.

Elrugja körmét az agár, midőn kemény fagyon szaladás után körmeit veszti.

Elverni, elverte: leginkább egyes futó agárra használják e kitélt, midőn az a kérdés: elfogja-e az első nyulat? az elverés különben nem egyéb, mint az agárnak a futás elejétől végig való működése, míg a nyulat el nem kapja, általában véve koczaagarások használják e kitélt. G. I.

Erni: midőn az első agár olly közel felmegy a nyúlhoz, hogy az sokszor be sem várva az agár teljes felhuzódását, jobbra vagy balra kénytelen futási irányát megváltoztatni. G. I.

Érte, még nem érte, csak most érte; tág értelemben véve az, mit az érni jelent; azonban e kitélt érte többnyire akkor használják, ha a távol kelt, vagy jó nyúl első beérése felett némi kétség van, hogy valjon mellyik agár megy fel hamarabb a nyúlra? ilyenkor mondják érte, még nem érte, na most érte. Az érésnél kezdődik a nyúl erejének legelső csökkenése. Némelykor úgy a nyúlra, mint az agárra az első érés az eldöntő; p. o. jó s e mellett messze kelt nyúlnál és nehéz futó téren, minő a fagyott talaj, rögzös szántás, vagy épen nagyon lágy, nyálkás föld, míg közel kelt rosz nyúlon az első érések számitásba sem jönnek. G. I.

Elkapta felkapta a nyulat, a vágások végeredménye, melly azon végződik, hogy a nyúl az agár szájában s agyaraiban kifűjja páráját. G. I.

Elzüllik a szoptató agár teje, azaz megfogy, elapad.

Fekvése a nyúlnak azon gödröcske, mellyben meglapul; egyéb emlős vadnál vaczok, alom, heverés, üreg, lyuk, barlang nevet visel e fekhely.

Fellökte a nyulat: minden koczaagarász azt hiszi, hogy agara előbb orrával fellöki a levegőbe a nyulat s csak azután kapja el. A mi ezen fellökést illeti, ez tapasztalatlanság, párosulva rosz szennel és szakértetlenséggel, mert ne higyük, hogy az agárnak ideje volna arra, hogy mikor egy kapással megsemmitheti ellenét, még előbb játszék véle. Épen nem. Hanem a gyöngye vagy rövidkapással párosult vágás nem sikerülvén az agárnak (azaz a helyett, hogy 6 újjnyira kapott volna, csak 2 újjnyira érte orra a nyúl farát), de mégis orrával megbillentette azt, a nyúl e szokatlan hozzáérésnél mindannyiszor vagy felugrik mind a négy lábával a leve-

göbe, vagy már fáradt helyzetében farát szokta fellökni; mire aztán reá fogják, hogy az agár előbb orrával fellökte a nyulat. De minden nyüleképásnál, legyen az fordításban, vágásban, keresztbe-vágásban, felkapásban, zsinórban elkapva, a nyúl hátulját a nálánál magasabb agár szája a levegőbe akaratlanul is felemeli, míg két első lábával néha pár perezet a földön tipereg; e műtét aztán tapasztalatlan embernek úgy tetszik messziről, mintha fellökte volna a nyulat. G. I.

Felmarad dijas vagy vetélkedési futásoknál azon agár, mely vetélytársánál jobb volt. G. I.

Felment hozzá t. i. az agárhoz. Két agár hajt. Az A van a nyúltól 160 lépésre, a B az A-hoz szintén 100 lépésre, a hajtás már 350 lépésre haladt, de az A nem hogy felment volna a nyúlhoz, de inkább lemaradt, (I. lemaradt) a B agár pedig már a 400 lépésen elérte az A agarat; mondjuk felment. Ha pedig a nyulat is elérte a B agár, azt mondjuk behúzt a (I. behúzt a). G. I.

(Folytatjuk.)

A székesfejevári lóversenyek sorozata.

(Augustus 19-én, reggeli 9 órakor.)

1. Resurrection-Stakes 1½ mfd. 50 pgő frt. tétel f. v. f., futhat minden félvér ló. 4 évesre 115 font, 5 é. 120 f., idősbre 125 f., ménre 3 fonttal, külföldön nevelt lóra 5 fonttal, ha a verseny napjáig bármely pályán megjelent, 5 fonttal, ha nyert, még 5 fonttal több. Az aláírás 3 évre kötelez, 5 aláírás vagy nincs verseny, a második ló tételét menti. Nevezés aug. 1.

Aláírások: Ifj. gr. Batthyány István, b. Fiáth Ferencz, gr. Keglevich Béla b. Atzél Lajos, gr. Wenkheim Rudolf.

2. Elegy-verseny 1¼ mfd. 40 db arany tétel f. v. f., futhat minden belföldi, 1856-ban szül. telivér mén. Teher 100 font. Nevezés 1857. év jul. 1.

Aláírások és nevezések: Gr. Zichy Alad. sga mén, apja Smaragd, anyja Pandora. Gr. Batthyány L. pej mén, apja Bob-Peel, anyja Swees. Kárász Imre ur sga mén, apja Smaragd anyja, Old Esmer. Id. gr. Batthyány I. pej mén, apja Smaragd, anyja Tornado.

3. Állam-dij 2 mfd. 100 db. arany. Futhat minden, a birodalomban nevelt mén és kancza, 50 pgő frt. tétel, fele bánat. 3 évesre 100 font, 4 é. 115 f., 5 é. 120 font, idősbre 125 font; ménre 3 fonttal, lóra, mely a verseny napjáig pályán megjelent, 3 fonttal, ha nyert, még 5 fonttal több. A tételek és bánatok az 1 és 2 ló között osztandók meg, ha 5 lónál több versenyez, a 3-ik tételét menti. Aláírás és nevezés augusztus 1-ig.

Aláírások: Id. gr. Batthyány István, gr. Zichy Aladár, hg Liechtenstein Fer., ifj. gr. Batthyány Ist., Inkey Zsigmond ur, gr. Kinsky Octavian, b. Atzél István, gr. Wenkheim Rudolf, Atzél Péter ur, gr. Hunyady József, b. Simonyi Lajos.

Polgárdi elegy-verseny $\frac{3}{4}$ mfd. 15 pgő frt. tétel f. v. f. futhat minden Magyarhonban nevelt 4 éves félvér ló. Teher 115 font, ménre 3 fonttal több. 10 aláírás vagy nincs verseny; az aláírás 3 évre kötelez, 150 pgő forintot meghaladó tétfelület a 2 dik lóé. Nevezés aug. 1.

Aláírások: Gr. Zichy Aladár, Inkey Zsigmond ur, b. Fiáth Ferencz. Inkey Lajos ur, gr. Batthyány Géza, Döry Miklós ur, gr. Almásy György, gr. Festetics Géza, gr. Nádasdy Lipót, id. gr. Batthyány István, Kárász Imre ur, gr. Szápáry Iván.

5. Asszonysági-dij 2 mfd. Tiszteletbeli-dij, ajánlva a vidék urbölgyeitől. 50 pgő frt. tétel f. v. f. Futhat minden ló. 3 évesre 100 font, 4 é. 115 f.; 5 é. 120 f. idősbre 125 f., telivérre 7 fonttal több, heréltre és kanczára 3 fonttal kevesebb. Úrlovarok szineikben. Aláírás és nevezés aug. 1.

Aláírások: Ifj. gr. Batthyány István, gr. Kinsky Octavian, Atzél Péter ur.

6. Kiállítási-dij 1 mfd. 25 pgő frt. tétel f. v. f. Futhat minden az aláíró által nevelt 5 éves vagy idősb félvér ló. Teher 120 font, ménre 3 fonttal több, a 2-dik ló kettőzve kapja tételét. Nevezés aug. 1.

Aláírások: Id. gr. Batthyány István, gr. Zichy Aladár, gr. Batthyány László, b. Fiáth Ferencz, gr. Festetics Ágoston, gr. Károlyi György, Kárász Imre ur, Inkey Zsigmond ur, gr. Keglevich Béla.

7. Székesfejérvár város díja 1 $\frac{1}{2}$ mf. Tiszteletbeli-dij, ajánlva Fejérvár város polgáraitól. Futhat minden a honban született ló. 3 évesre 100 font, 4 é. 115 font, 5 é. 120 f., idősbre 125 font; ménre 3 fonttal, lóra mely bárhol az illető versenyig nyertes volt, 5 fonttal több. 50 pgő frt. tétel, fele bánat, a második ló tételét menti. A nyertes tulajdonosa tartozik 50 pgő frtot a fejérvári polgári kórház javára lefizetni. Aláírás és nevezés aug. 1.

8. Dunántúli mezei gazdák versenye 2 mfd. Futhat minden ló, mely dunántúli kerületi mezei gazda saját nevelése és a 4 évet túlhaladta. Lovagolhat a tulajdonos, annak fia vagy más mezőgazda. A 3 első ló díjat nyer. A lovak a verseny előtt a pályán bemutatandók.

9. Vigasz-verseny $\frac{1}{2}$ mfd. Tiszteletbeli-dij, adva a lovaregylet pénztárából. 15 pgő tétel f. v. f. Futhat minden ló, mely az idén a székesfejérvári pályán versenyzett, de meggyőzetett. 3 évesre 100 font, idősbre 125 font; ménre 3 fonttal több. Aláírás aug. 1., nevezés $\frac{1}{2}$ órával a verseny előtt.

A versenyek megtartásában az idő nem határoz. A tételek 24 órával a verseny előtt befizetendők; pályapénzül minden telivér után 5 pgő frt., minden félvér után 3 pgő frt. fizetendő. — 1 angol mfd. = 848 bécsi öl. Az aláírások és nevezések bérmentesen Polgárdira az alólírott-hoz intézendők.

A székesfejérvári fiók-lovaregylet titoknoksága.

Eladó lovak.

Báró Splényi Henrik úrnál Székes-Fejérvárott:

Egy hat éves, 15 mark, 1 hüv. fek. herélt paripa. Bővebben levél útján értesülhetni.

Gróf Schidegg János úrnál Kálozon – Fejérmegyében :

Négy hámos : 2 pej, 2 szürke ; kettő telivér kancza, kettő herélt, 7 és 8 évesek.

Három paripa ; egy telivér kancza 12 éves ; egy herélt 6 éves 16 markos ; a harmadik pony

14 1/2 mark. 7 éves ; mind a három biztosan lovagolható.

Értesülhetni a tulajdonosnál — utolsó posta Sárkeresztúr.

Lóárverés.

F. 1859. évi június 6-án délelőtt Pesten a magyar egyleti lovarda udvarán lóárverés fog tartatni, melyre minden venni és eladni szándékozó ezennel meghivatik. Feltételek:

1. Az eladni szándékozó tulajdonos, árverés alá bocsátani kívánt lova (vagy lovai, fogata) leírását, azaz a ló korát, szörét, nemét, származását s minőségét, valjón háttas, hámos vagy tenyészlő-e? június 2-áig bérmentve beküldeni sziveskedjék a magyar egyleti lovarda igazgatójához Szathmáry Mihály úrhoz (lovarda, a muzeum mellett.)

2. Az ekként bejelentett ló azonnal számot kap s e számok rendje szerint fognak árveréskor a lovak elővezettetni.

3. Minden elővezetett kettős vagy négyes fogattól 5 for., minden egyes elővezetett lótól 2 for. teendő le, mely összeget azonban a tulajdonos visszakapja azon esetre, ha a fogat vagy a ló elkel.

4. Kéretik minden tulajdonos, hogy ezen elővezetési 5 vagy 2 for. auszti. ért. díjat azon egyénnek, kit a ló elővezetésével biz meg, előre kézbesitse, mert e díj előleges lefizetése nélkül a ló árverés alá bocsátatni nem fog.

5. Minden eladott ló után az árverési költség fedezésére minden száztól két forint vonatik le.

Lóverseny határnapok.

Bécs : május 15. 17.

Pest : június 5., 7. és 9.

Lemberg : június 18., 20., 22.

Kolozsvár : július 26., 27., 28.

Székesfejérvár : aug. 19.

Boroszló : június 1., 2., 3.

Berlin : június 19., 20., 21., 22., 23., 24.

Posen : július 1., 2.

Hamburg : július 16., 17., 18.

Doberan : augusztus 5., 6., 8., 9., 10.

Baden - Baden : sept. 3., 7., 10.

Nevezési zárnapok.

Május 1. — Pest : Vadászverseny. (1. sz.) — Bécs : Gátverseny. (4. sz.)

Május 3. — Bécs : Császárdíj 50 arany. (4. sz.)

Június 1. — Kolozsvár : Első Császárdíj 500 arany. — 2-ik Császárdíj 300 a. (10. sz.)

Június 6. — Pest : Batthyány-Hunyady-díj. (1. sz.)

Június 7. — Pest : Eladó verseny. — Sándor-díj. (1. sz.)

TARTALOM :

Magyarhoni vadászatok. — Horvátországi szalonkavadászat. — Levelek külföldről. — A pesti handicap terhei. — Vadász-műszótár. — Eladó lovak. — Lóárverés. — Lóverseny határnapok. — Nevezési zárnapok.

Megjelen e lap minden hó 10. 20. és 30-án legalább egy iven. Előfizetést elfogad a szerkesztőség (Pest, Szervita-tér 3 sz. 2-ik em.) egész évre 10 for. 50 kr., félévre 5 for. 25 kr. auszti. értékben. Az 1857-ik és 1858-ki évfolyamok teljes példánya még kapható.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő Bérczy Károly.

Pest, 1859. Nyomatott Emich Gusztáynál. Barátok tere 7. sz.